

נפטר פרופ' איליה פיאטצקי-שפירו

פרופסור איליה פיאטצקי-שפירו נפטר ב-21 בפברואר 2009 בתל-אביב בגיל 79. הוא היה אחד מגדולי המתמטיקאים בדורנו. פרופ' פיאטצקי-שפירו היה חבר האקדמיה הישראלית הלאומית למדעים, חתן פרס ישראל למתמטיקה (1981) וחתן פרס וולף היוקרתי (1990). במהלך ששים השנים האחרונות תרם פרופ' פיאטצקי-שפירו תרומות משמעותיות במתמטיקה שמושית ובמתמטיקה עיונית כאחד. עבודותיו במתמטיקה שמושית עסקו בבילוגיה של התא, גיאופיסיקה, אוטומטים, רשתות הומוגניות ומחשבים דיגיטליים. בארבעים בשנים האחרונות מחקריו התמקדו במתמטיקה עיונית, במיוחד בתורת המספרים האנליטית, הצגות של חבורות וגיאומטריה אלגברית, אך עיקר תרומתו ועיקר השפעתו היו בתחום התבניות האוטומורפיות ופונקציות L.

הוא נולד ב-1929 במוסקבה. הוריו באו ממשפחות יהודיות מסורתיות. בשנת 1951 סיים את לימודיו באוניברסיטת מוסקבה. עקב היותו יהודי הוא לא הורשה להמשיך בלימודי הדוקטורט באוניברסיטה. הוא קיבל את הדוקטורט שלו מהמכון הפדגוגי של מוסקבה. ב-1958 הצטרף למכון למתמטיקה שמושית במוסקבה. ב-1974 ביקש אשרת יציאה מברית המועצות וסורב. הוא נשאר "סרובניק" עד 1976, אז קיבל את אשרת היציאה המיוחלת ועזב את ברית המועצות. הוא הצטרף כפרופסור מן המניין לחוג למתמטיקה באוניברסיטת תל-אביב, מינוי בו החזיק עד לפרישתו לגמלאות ב-1997. במקביל הוא היה פרופסור למתמטיקה באוניברסיטת ייל.

אחד המשפטים המפורסמים שלו היה "המשפט ההפוך" (THE CONVERSE THEOREM) שהפך לכלי מכריע במחקר ההצגות האוטומורפיות. משפט זה מצוטט ומיושם באינספור מחקרים מתימטיים.

פרופסור פיאטצקי-שפירו חונך תלמידים רבים, ורובם הם כיום מתמטיקאים פעילים אשר עבודתם מושפעת מרעיונותיו העמוקים ומהחזון המתמטי מרחיק הראות שלו, וגם הם מעבירים את מורשתו לדור הבא של המתמטיקאים הצעירים.

פרופ' פיאטצקי-שפירו היה בין המתמטיקאים הדגולים של זמננו, אשר תרם תרומה מכרעת למוניטין של ביה"ס למדעי המתמטיקה של אוניברסיטת תל-אביב ושל המתמטיקה הישראלית ככלל. סגל בית הספר למדעי המתמטיקה חב לו תודה על כך.